

Реч госта уредника: Организација исламске сарадње (ОИС)

Фадила Грине¹ 

Organization of Islamic Cooperation (OIC)
Saudi Arabia

У овом посебном броју часописа *Политикологија религије* са задовољством представљамо збирку научних радова посвећених Организацији исламске сарадње (ОИС). Као једна од најзначајнијих међувладиних организација, ОИС је дубоко утицала на политички, друштвени и економски дискурс како унутар муслиманског света, тако и на глобалном нивоу. Овај број нуди свеобухватан преглед историјског развоја ОИС, њених кључних одлука, реформи и текућих изазова.

У последњим годинама, ОИС је преузела динамичнију улогу у глобалној дипломатији, што се огледа у значајним променама у њеној стратегији и приоритетима. Појачала је напоре у борби против исламофобије, унапређењу људских права и промоцији одрживог развоја, као и у подстицању међуверског дијалога. Међу њеним достигнућима су иницијативе усмерене на борбу против верске дискриминације и заштиту муслиманских мањина на међународној сцени, што је додатно учврстило њен утицај у Уједињеним нацијама и другим глобалним форумима. Ипак, ОИС се и даље суочава са сложеним изазовима, који захтевају прилагођавање убрзано мењајућим економским и геополитичким реалностима. Овај број нуди низ детаљних анализа различитих димензија улоге и утицаја ОИС. Међу обрађеним темама су историјски развој ОИС, као што је детаљно представљено у раду Од историјског халифата до савеза модерног управљања, њени напори у борби против верске клевете и исламофобије, палестинско питање, унапређење положаја жена, судбина расељених жена, употреба меке моћи, развој вакуфа, и заштита права мањина.

Махмуд Алрантиси анализира развијајући став ОИС према палестинском питању, нарочито у светлу недавне израелске агресије од 7. октобра 2023.

¹ Fadila Grine is the Director of Social & Family Affairs at the Department of Cultural, Social & Family Issues in the Organization of Islamic Cooperation (OIC) based in Jeddah, Saudi Arabia. She is a strong advocate of the significance of family and women in all fields of development. Her interests include women, family, elderly, youth, marriage, leadership and culture. She was a Visiting Associate Professor to the Department of Islamic History and Civilization, University of Malaya, Malaysia. Contact E-mail: drfadilagrine@gmail.com

Као главни међународни субјект који представља исламске земље, улога ОИС је од суштинске важности у решавању овог питања од великог значаја за исламске заједнице. Истраживање истиче достигнућа и изазове ОИС у подршци палестинским правима, користећи дескриптивно-аналитички и компаративни приступ за анализу одлука, говора и релевантне литературе. Посебно се наглашава одлучно противљење ОИС присилном исељавању Палестинаца из Газе.

У раду “Од историјског халифата до савеза модерног управљања: Трагање за пореклом и развојем Организације исламске сарадње”, Мухамед Халид Хусеин прати трансформацију ОИС од традиционалног модела халифата до савремене политичке институције. Основана 1969. године, ОИС представља идеале лидерства исламског света у доба постколонијалних прелаза, обележених падом Османског царства и порастом национализма. Израелско-палестински конфликт додатно је учврстио колективни исламски идентитет, који ОИС наставља да заступа у савременим условима управљања. Хусеин истражује идеолошке корене, трајну улогу и значај ОИС у данашњем свету, наглашавајући потребу да ОИС настави да у савремену дипломатију интегрише основне исламске принципе – као што су јединство, правда и шура (консултације).

У раду “Употреба меке моћи од стране Организације исламске сарадње (ОИС)”, Јусеф М. Алџамал и Мустафа М. Алџамал анализирају стратешку примену меке моћи од стране ОИС у остваривању својих циљева у међународној арени. Користећи оквир меке моћи, истражују како ОИС користи инструменте као што су дипломатија, културна размена, развојна помоћ и међуверски дијалог како би се бавила кључним питањима као што су људска права, изградња мира и економска сарадња. Кроз квалитативну анализу званичних докумената ОИС, говора и релевантне литературе, аутори процењују ефикасност и изазове у примени ових стратегија.

У раду “Унапређење положаја жена у оквиру Организације исламске сарадње (ОИС)”, Бадрија Рави анализира став ОИС о оснаживању жена и могућностима његове примене, истичући цивилизацијски значај овог питања. Ауторка представља приступ ОИС родним питањима у оквиру исламских вредности, упоређујући га са секуларним приступима. Анализирајући План акције за унапређење жена (ОПААВ-2016) и оснивање Организације за развој жена (ВДО) 2020. године, оцјењује напредак постигнут у различитим државама чланицама. Иако су приметна значајна побољшања, указује се и на неуједначену примену политика, те се препоручује истраживање препрека и подстицање сарадње на развоју ефикасних националних и регионалних стратегија.

У свом раду “Заштита расељених жена у муслиманском свету: анализа Организације исламске сарадње”, Сандра Пертик критички сагледава

приступ ОИС подршци расељеним женама. Иако ОИС даје бројна политичка обећања и покреће иницијативе, често им недостаје суштина због одсуства јединственог механизма подршке избеглицама. Ипак, Пертик наглашава да се деловање ОИС ослања на исламске етичке принципе. Закључује да би интеграција верских перспектива у глобалне одговоре на расељеност могла значајно побољшати заштиту расељених жена у муслиманским контекстима.

Адел Аисауи и Такуа Талхи дају критичку анализу иницијатива ОИС усмерених на развој вакуфске економије у исламским земљама. Стратешко фокусирање ОИС на финансирање и улагање у вакуфе представљено је као средство за подстицање одрживог развоја у различитим секторима – обновљиви извори енергије, пољопривреда, инфраструктура, образовање и здравство. Аутори се залажу за примену иновативних стратегија управљања вакуфима, са посебним нагласком на размену знања, заједничке иницијативе, стратешка партнерства, законске реформе и интеграцију савремене технологије.

У раду “Стратегије ОИС и њихов утицај на борбу против верске клевете и исламофобије”, Ријад Амрауи анализира кључну улогу ОИС у борби против верског вређања и исламофобије од самог оснивања. ОИС је успешно мобилисала међународну јавност против поступака као што је паљење Курана, користећи утицај својих 57 држава чланица да покрене значајне правне процесе унутар УН. Аутор анализира усвајање Резолуције УН 35/16, њену контроверзну замену Резолуцијом 18/16 и тзв. Истанбулски процес, истичући достигнућа и изазове ОИС у заштити верских слобода.

Хасна Ал-Гамди анализира улогу ОИС у заштити права муслиманских мањина широм света, посебно у Европи и Азији. Од свог оснивања 1969. године, ОИС тежи промоцији глобалног мира и јединства међу муслиманским народима. Ауторка истражује како је ОИС реаговала на дискриминацију муслимана у Француској, Немачкој, Мјанмару и Кини, уз нагласак на дипломатске иницијативе и правне мере. Упркос значајном напретку, Ал-Гамди указује на трајне изазове, посебно у вези са политичком вољом држава чланица, и залаже се за проактивнији приступ ОИС.

У свом раду „Епистемолошке контестације у глобалном управљању: ОИС и концептуализација мањина“, ХибатуАлах Бенсаид разматра улогу Организације исламске сарадње (ОИС) у обликовању муслиманских мањина као посебне друштвено-политичке и дискурзивне категорије, као и њене касније активности у глобалном заступању тих група. Његово истраживање доприноси ширем разумевању начина на који се верски оквири укрштају са савременим политичким структурама, позиционирајући ОИС као утицајног, али и ограниченог актера у унапређивању правде, епистемичког суверенитета и равноправности маргинализованих муслиманских заједница.

На крају, Лилија Шенту рецензира књигу Турана Кајаглуа *Организација*

исламске сарадње: Политика, проблеми и потенцијал, нудећи критички увид у развој ОИС од њеног оснивања 1969. године. Кајаглу анализира напоре организације да подстакне солидарност међу муслиманским народима, али указује и на унутрашње неслоге и спољне притиске који утичу на њену ефикасност. Књига обрађује дипломатске иницијативе, економску сарадњу и изазове у области људских права, истичући неопходност институционалних реформи. Кајаглу сматра да је адаптиван одлучивачки оквир кључан за пуно остварење потенцијала ОИС у међународним односима.

Изражавамо искрену захвалност ауторима на њиховим проницљивим прилозима, који су значајно обогатили дискусију о прошлости, садашњости и будућности ОИС. Уверени смо да ће читаоци овај број сматрати информативним и подстицајним, те да ће им пружити нијансирано разумевање једне од најутицајнијих међународних организација на свету. Посебну захвалност упућујем и проф. др Миролубу Јевтићу, уваженом главном уреднику часописа *Политикологија религије*, на прилици да уредим овај посебан број. Његова несебична посвећеност унапређењу научног утицаја часописа заслужује дубоко поштовање. Такође, захваљујем се рецензентима на драгоценим коментарима који су значајно унапредили квалитет овог броја. На крају, хвала и ауторима на сарадњи и посвећености, који су били од кључног значаја за настанак овог броја. Њихов заједнички труд је обогатио садржај и утицај часописа.